

С. О. Кирилюк,
студент V курсу 4 групи
Слідчо-криміналістичного інституту,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків

НАДАННЯ ДЕРЖАВНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СЛУЖБИ СЛІДЧИХ ФУНКЦІЙ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

За роки незалежності України система органів і установ виконання покарань неодноразово реформувалася: створювалися чи ліквідовувалися окремі суб'єкти виконання покарань, змінювалися їх функції тощо. Проте найбільш дискусійною з таких реформ стало надання органам Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС) слідчих функцій, що відбулося шляхом прийняття Закону України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 № 1798-VIII, яким внесено зміни до ст. 216 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК України) та інших нормативно-правових актів, поширюючи повноваження здійснювати досудове розслідування і на ДКВС України.

Як повідомляє Міністерство юстиції (далі – Мін'юст), Закон «покликаний розв'язати одвічні проблеми пенітенціарної системи, пов'язані з оперативним реагуванням на кримінальні правопорушення як з боку адміністрації закладів відбування покарань, так і з боку засуджених, об'єктивним розслідуванням справ та покаранням винних».

Мін'юст наводить декілька аргументів щодо доцільності реформи. Так, надання Мін'юсту функцій правоохоронного органу є логічним, оскільки такі структури наявні і в інших органах, зокрема у Збройних силах України, де слідчі дії відносно військових проводяться відповідними внутрішніми підрозділами. Пенітенціарна служба, яка є закритою для вільного доступу інших органів, повинна так само мати право проводити слідство для якісного розкриття злочинів, які стосуються діяльності винятково ДКВС України. Даний аргумент є досить вагомим, оскільки на практиці процес проведення слідчих дій національною поліцією є ускладненим, бо установи виконання покарань є закритими установами, для проходження на їх територію навіть працівникам поліції необхідно здати зброю на контрольному пропускному пункті. Проте разом з тим поліцейські мають право залишати табельну зброю лише у спеціально обладнаному місці у своєму кабінеті. Ці норми створюють колізію. Для проходження

на територію установ виконання покарань необхідно пройти бюрократичну процедуру, що займає близько доби, а за цей час сліди злочину і докази можуть бути втрачені. Неефективність розслідування національною поліцією також обумовлено і великою навантаженістю їх слідчих підрозділів [5].

Інші аргументи Мін'юсту щодо доцільності реформи критикуються більшістю вчених юристів та юристів-практиків. Історично склалося так, що в Україні ні Державний департамент з питань виконання покарань (1998-2010 рр.), ні Державна пенітенціарна служба (2010-2016 рр.) не мали функцій досудового розслідування [3, с. 32-33]. Навіть Уповноважений Верховної Ради України з прав людини В. Лутковська у зверненні від 17.01.2017 р. заявила, що «надання слідчих повноважень ДКВС України – це порушення фундаментальних принципів справедливої та ефективної процедури розслідування, відповідно до якої ніхто не може бути суддею у власній справі. Такі зміни призведуть лише до поглиблення проблеми неефективного розслідування у справах про катування та інші зловживання у місцях несвободи, яка і так є системною за визнанням багатьох міжнародних органів», і закликала Мін'юст «1) якомога швидше скасувати зміни законодавства, що стосуються надання слідчих повноважень ДКВС України; 2) негайно зупинити створення слідчих підрозділів ДКВС України [4].»

Юристи-практики схиляються до думки, що наділення Мін'юсту функціями правоохоронного органу є проявом крайньої мілітаризації. Це звело нанівець декларації щодо демілітаризації пенітенціарної системи. Створення інституту слідчих Мін'юсту означає створення власної «охорони». Сам центральний апарат Мін'юсту та його приміщення також є частиною «пенітенціарної системи», яка на майбутнє «відгородиться» від суспільства та інших правоохоронних органів своїми слідчими та оперативними працівниками, які будуть виконувати накази Міністра (можливо не завжди законні).

Розвиток ідеї пенітенціарних слідчих відбувається за рахунок саботажу концепції пенітенціарних інспекцій, якими Рада Європи опікувалася упродовж останніх двох років. Мін'юсту було створено всі умови для того, щоб ліквідувати численні пережитки радянського часу у виді прокурорського нагляду за пенітенціарними установами, але все це було проігнороване і відхилене як непотрібне [6].

Відповідно до правила 71 Європейських пенітенціарних (в'язничних) правил «за пенітенціарні установи повинні відповідати органи державної влади, не підпорядковані військовому відомству, поліції або карного розшуку.» У європейському тлумаченні це означає, що для органу державної влади, відповідального за пенітенціарну систему, є неприпустимим мати у

безпосередньому підпорядкуванні вузькопрофільні військові підрозділи, поліцейські підрозділи та підрозділи карного розшуку. Це стосується і слідчих підрозділів.

Вже 26.01.2017 до Верховної Ради України надійшов Проект Закону «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо врегулювання окремих питань підслідності» №5720 від 26.01.2017. У законопроекті пропонується внесення змін до ст. 3, 38, 216, 232, 246, 575 КПК України, яким виключити положення, що надають право органам ДКВС України здійснювати досудове слідство. Прикінцевими та перехідними положеннями законопроекту пропонується врегулювати питання передачі кримінальних проваджень від слідчих органів ДКВС України відповідним органам досудового розслідування з урахуванням підслідності, встановленої КПК України. Станом на 29.03.2017. законопроект було допрацьовано і відправлено до комітету.

Реформація органів і установ виконання покарань шляхом надання ДКВС України повноважень здійснювати досудове розслідування є досить неоднозначним процесом. З точки зору Мін'юсту зазначена реформа є тією необхідністю, яка допоможе оптимізувати якість та строки розслідування злочинів в установах виконання покарань, здійснити превентивний вплив на вчинення нових злочинів. Та на переконання більшості юристів-практиків така реформа є перетягуванням Мін'юстом повноважень та спроби отримання автономії у внутрішніх справах. Результат реформи буде залежати від того, наскільки добросовісно і вміло Мін'юст буде керувати своїми слідчими підрозділами.

Список літератури

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI // Офіц. сайт Верхов. Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо врегулювання окремих питань підслідності: проект Закону від 26.01.2017. № 5720.

3. Автухов К. А. Кримінально-виконавче право : навч. посіб. / К. А. Автухов ; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Харків: Право, 2014. – 152 с.

4. Звернення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та УГСПЛ щодо надання повноважень з розслідування Державній кримінально-виконавчій службі України. 17.01.2017. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/17117-ft-zvernennya-upovnovazhenogo-verhovnoii-radi-ukraiini-z-prav-lyudini-ta/>

5. Надання органам кримінально-виконавчої служби слідчих функцій забезпечить оперативне реагування на кримінальні правопорушення та

слугуватиме їх профілактиці. – Мін'юст. 31.12.2016. Режим доступу:
<https://minjust.gov.ua/ua/news/48866>

6. Ягунов Д. В. Щодо закону про створення слідчих Міністерства юстиції 18.01.2017. / Д. В. Ягунов. – Режим доступу:
<http://www.yagunov.in.ua/?p=902>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкіна та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1 ., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батого» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведіння із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиковська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації 17 в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.